

за успіхи у навчанні та допомогу в засвоєнні іноземних мов, особливо латинської та німецької [5, с.21].

Доля відміряла Батькові довгі літа, свій життєвий шлях він пройшов з гідністю, не зважаючи на воєнні лихоліття, «турботу» післявоєнного радянського керівництва, інвалідність, втрату зору, але ніколи не втрачав оптимізму та надії на краще майбутнє.

Ми, нащадки Івана Гнідця, у своєму житті стараємося поступати так, щоб Батько та Дідусь, був задоволений та схвалював наші кроки та дії.

Література

1. Архів служби безпеки України у Львові. Справа №5067.
2. За роками роки... До 160-річчя фармацевтичного факультету Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1853-2013. /Зіменковський Б.С., Калинюк Т.Г., Лесик Р.Б., Різничок С.В., Терещук С.І., Терещук Т.О. Львів: Ліга-Прес, 2013. 504 с..
3. Ковба Ж.М., «Просвіта» - світло,знання,добро і воля українського народу.- Дрогобич.: Видавнича фірма «Відродження», 1993. 128 с.
4. Сув'язь поколінь. Фармацевтичний факультет Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1853-2009./ /Зіменковський Б.С., Калинюк Т.Г., Лесик Р.Б., Різничок С.В., Терещук С.І., Терещук Т.О. Львів; Наутілус, 2009. 532 с.
5. Терещук С.І., Гнідець Іван Романович (28.03.1911-28.10.1997).- Львів.:2017.- 24 с.
6. Терещук С.І., Львівянин, фармацевт, музикант. Фармацевт Практик. 2017, №9.URL: <https://fp.com.ua/articles/lviv-yanyn-farmatsevt-muzykant/> (дата звернення 18.05.2020).
7. Яворська Л. Долі репресованих родин фармацевтів: - Ч. II. – Київ : АртЕк, 2019. 412 с.

УДК 94 (477) '1917/

РОДИНА ПРОВІЗОРА МАРІЇ НИЧАЙ-БАРАН: В УМОВАХ БІЛЬШОВИЦЬКО-ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ Й У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

Орися Цісарик,

доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри технології молока і молочних продуктів Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького

Лідія Яворська,

кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри фармації факультету післядипломної освіти Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського

На прикладі однієї української родини показано, що в умовах більшовицької тоталітарної системи ламалися долі, а нерідко люди гинули в тюрмах чи на засланні, а в еміграції отримували освіту і добивалися значних успіхів у професійній та громадській роботі.

Ключові слова: *родина провізора, арешт, заслання, еміграція, освіта, успіхи у професійній та громадській роботі.*

This work is dedicated to one Ukrainain family and illustrates how the Bolshevik totalitarian system destroyed human lives. The victims so often died in prisons and exiles. But even in exile they managed to receive education and achieved significant success in their professional and social activities.

Keywords: *pharmacist's family, arrests, exile, emigration, education, success in professional and public work.*

Отець Стефан із дружиною Євгенією

Марія-Ірена Ничай народилася 1 квітня 1917 року на прадавніх українських землях у с. Монастирок Равського повіту Львівського воєводства Польщі (нині Жовківський район Львівської області в Україні) у багатодітній родині отця Стефана (1879–1949) і Євгенії (1880–1961, зі священничої родини Саноцьких) Ничаїв.

Крім Марії-Ірени, в сім'ї було ще три старші доньки – Іванна, Ростислава-Стефанія, Олександр-Євгенія і два молодші сини – Микола і Степан-Мирон [3].

Марія-Ірена Ничай

Мати Євгенія від 1944 року мешкала у м. Львові у доньки Іванни, де й померла в 1961 році. Батько о. Стефан Ничай закінчив Перемишльську чоловічу гімназію (1901), відтак навчався у духовних семінаріях міст Львова (1904) і Перемишля (1905), був висвячений на священника і працював на різних парафіях [3, 4]. У 1931 році о. Стефана Ничая призначили парохом церкви Свв. Петра і Павла у м. Сокалі, а в 1935 – деканом Сокальським. За свої патріотичні й релігійні переконання зазнавав утисків з боку польської шовіністичної влади, а потім і радянської. 12 липня 1936 року о. Стефан виступив перед багатотисячним людом із привітанням Преосвященного Єпископа Йосафата Коциловського, який прибув у м. Сокаль у супроводі тридцяти священників з нагоди закінчення художнього розпису церкви Свв. Петра і Павла. А в кінці жовтня 1939 року «визволителі» конфіскували церковне майно.

Отець Стефан мав хворе серце. Від 18 лютого 1944 року, з дозволу Перемишльського Єпископського ординаріату, перебував у відпустці. Від липня 1944 і до кінця 1945 року жив у м. Турка тодішньої Дрогобицької області, а потім до 6 грудня 1949 року (арешту) – в доньки Іванни у м. Львові. Постійно вдома підпільно відправляв Служби Божі [3].

Церква Свв. Петра і Павла у м. Сокалі

У післявоєнний час чимало священників радянська влада ув'язнила і відправила на заслання. Було заарештовано і вивезено в Кемеровську область разом із родиною тодішнього пароха церкви Свв. Петра і Павла о. Михайла Воробія, а також о. Стефана Ничая. Після їх арешту влада відібрала будинок, що належав церкві, в якому впродовж кількох десятиліть мешкали парохі цієї церкви. Детальніше арешт о. Стефана разом з донькою Марією описано нижче.

Найстарша донька Іванна (13.02.1908–02.02.1972) стала дружиною професора Василя Міліянчука (10.01.1905–03.12.1958), доктора філософії (1934),

завідувача кафедри теоретичної фізики Львівського державного університету ім. І. Франка (1946–1958) і за сумісництвом завідувача кафедри фізики Львівського державного медичного інституту (1945–1947), дійсного члена НТШ [2]. Мешкала у м. Львові [3]. Закінчила львівську гімназію, виховувала дітей.

Подружжя Міліянчуків мало четверо дітей: Михайла (1939–2003) і Андрія (14.10.1942–16.04.1984) – фізиків, Юрія (1946 р. н.) – інженера-конструктора і Любов (1950 р. н.) – хіміка. Василь та Іванна Міліянчуки, їх сини Михайло і Андрій поховані на Личаківському цвинтарі у Львові (поле № 4) [2].

Донька Ростислава-Стефанія Ничай (у заміжжі Богачевська) народилася 24 грудня 1909 року у м. Сокалі тодішнього Львівського воєводства. Закінчила гімназію у м. Львові. Чоловік – юрист Данило Богачевський, брат Митрополита Костянтина Богачевського – першого Митрополита Української католицької церкви в США.

Данило Богачевський (1890–1985), родом із с. Манаїв, нині Зборівського району Тернопільської області. Студював право у Львівському університеті (1908–1912), служив в австрійській армії (1915–1918) та УГА (1918–1921) (комендант Гуцульського куреня), доктор права (1929), адвокат у м. Рава Руська. Ростислава була дуже активною у громадському житті, особливо в Союзі Українок.

У 1944 році з наближенням радянських військ Богачевські переїхали до Німеччини, де перебували у таборах переміщених осіб до 1948 року, а відтак емігрували до США, де активно включились у громадське життя: Ростислава – у працю в Союзі Українок, а Данило – в НТШ: співзасновник і перший голова Філадельфійського осередку НТШ, редактор «Бібліотеки українознавства НТШ» (т. 8–9), автор статей в україномовній періодиці та ін. Данило Богачевський помер у США 11 жовтня 1985 року, а дружина Ростислава відійшла у вічність 1 січня 2008 року [3].

Подружжя Богачевських виховало трьох дітей – математика Ігоря, педагога-філолога Марію Богачевську-Одежинську та історика Марту Богачевську-Хомяк.

Син Ігор Богачевський (07.09.1928–3.02.2010) – видатний математик, фізик і конструктор космічних кораблів, який працював для NASA.

Професор Нью-Йоркського університету, автор понад 100 наукових праць з астронавтики і ядерної фізики. Здійснював математичне моделювання ядерних ракетних двигунів і розвитку телефонних мереж. Автор формули (відома як «формула Богачевського»), яка дозволила конструкторам розрахувати повернення космічного корабля на орбітальну станцію з поверхні іншої планети. Завдяки цьому було розраховано політ на Місяць, також наступне повернення на Землю американського космічного корабля «Апполон-11». Лауреат премій ім. Шевеля, Саати та Брагіна за праці в галузі магніто-гідродинаміки, нелінійної хвильової механіки, керованого термоядерного лазерного злиття.

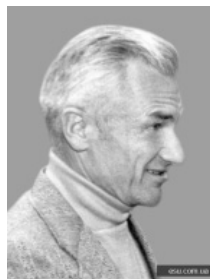
Донька Марта Богачевська-Хомяк (1938 р. н.) – відомий історик, професор, почесний доктор Українського

Іванна
Ничай-Міліянчук

Ростислава-
Стефанія Ничай-
Богачевська

Ігор Богачевський

Марта Богачев-
ська-Хомяк

Католицького Університету, znana громадська діячка й активістка українського жіночого руху в США, у минулому віце-президентка Союзу Українок Америки. Викладала в університетах Нью-Йорка, Нью-Джерсі, Вашингтона та Гарварді. Керувала дослідницькою програмою в Національному фонді сприяння гуманітарним наукам у Вашингтоні. За монографію «Білим по білому: Жінки у громадському житті України 1884-1939» отримала Премію ім. Барбари Гелд від Асоціації славісток США та наукову премію ім. Тетяни та Омеляна Антоновичів. Від 2000 до 2006 року очолювала Програму наукових обмінів імені Фулбрайта в Україні. У 2006 році нагороджена орденом Княгині Ольги III ступеня. Нещодавно вийшла нова книга Марти Богачевської-Хомяк про Митрополита Костянтина Богачевського «Ukrainian Bishop, American Church. Constantine Bohachevsky and the Ukrainian Catholic Church». Незабаром вийде у світ український переклад цієї книги.

Олександра-Євгенія
Ничай-Горбачевська

Чоловік Марти Богачевської-Хомяк – Ростислав Хомяк (1936–2015) – українсько-американський журналіст і громадський діяч, член Української американської координаційної ради. Редактор «Ukrainian Weekly», керівник українського відділу Радіо «Свобода» в Нью-Йорку (1967–1972), редактор у «Голосі Америки» (Вашингтон) (1972–1974), згодом в Інформаційному Агентстві США.

Донька Олександра-Євгенія Ничай (у заміжжі Горбачевська) народилася 30 серпня 1913 року в м. Рава-Руська. Була дружиною о. Богдана Горбачевського (1912–1973), який навчався в Чортківській (1923–1931) і Сокальській (1931–1933) гімназіях, у Львівській духовній семінарії (1933–1938) і був висвячений у 1942 році. Душпастирював у селах Львівщини. Олександра і Богдан Горбачевські закінчили свій земний шлях у смт. Великий Любінь Городоцького району на Львівщині, де й поховані на місцевому цвинтарі [3].

Їхні діти: Мотря Стефаник (1939 р. н.) – кандидат біологічних наук, біохімік, Павло (1946 р. н.) – скрипаль і Оксана Костенко (1949 р. н.) – філолог.

Син Микола Ничай народився 25 лютого 1919 року в с. Гребенне Равського повіту Львівського воєводства (нині Польща) ([7], с. 185). Початкову школу закінчив у 1930 році в с. Сілець Белзький на Сокальщині. У Сокальській гімназії навчався з 1930 до 1939 року. В 1939–1941 роках викладав спів і музику в Сокальській педагогічній школі. Водночас студіював західноєвропейську літературу (спеціальність «німецька мова») на заочному відділенні Львівського університету [3]. У 1941/1942 н. р. викладав спів і музику в Сокальській гімназії, а також керував шкільним хором. Восени 1942 року почав вивчати агрономію у Львівському сільськогосподарському інституті, а через два роки продовжив студії у м. Відні (Австрія) і закінчив Hochschule fur Bodenkultur (1946). Після цього у м. Зальцбургу (Австрія) працював як завідувач майна і технічного персоналу в шпиталі для переміщених осіб. У 1948 році переїхав до Канади, а відтак у 1959 – до США. Спочатку працював у шпиталі, а потім влаштувався у відділ будови доріг і мостів, де працював аж до виходу на пенсію в 1995 році. Згодом, пізнавши ще й іспанську мову, зайнявся вивченням історії й побуту іспаномовних країн Південної Америки. Сім'ї не мав. Помер у США 2 квітня 2010 року [3].

Микола Ничай

Наймолодший син Степан-Мирон Ничай, у майбутньому лікар, також народився у с. Гребенне 17 серпня 1921 року. В м. Сокалі навчався у народній школі й гімназії (1933–1938), іспити зрілості склав у 1940 (або в 1941 році) і почав студіювати медицину в м. Львові ([5], с. 209, [7], с. 167). Наприкінці Другої світової війни виїхав на Захід. У 1945 році продовжив медичні студії в м. Грацу (Австрія). У 1948 році одружився з Іреною Рокшинською, переселився у м. Інсбрук, де в 1951 році отримав диплом лікаря.

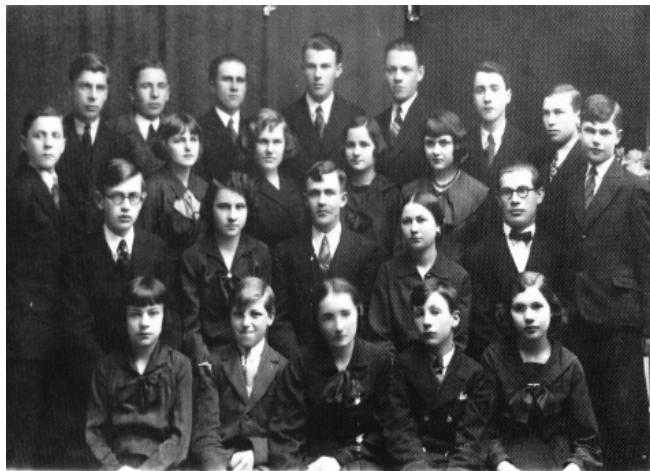

Степан-Мирон Ничай

У жовтні 1951 року емігрував із дружиною до США. Там у 1959 році нострифікував диплом і отримав дозвіл на приватну лікарську практику. В 1965 році став директором відділу анестезіології в Сент Френсіс шпиталі (St. Francis Hospital), штат Мейн. У 1981 році нагороджений медаллю «За жертвну працю». Степан-Мирон Ничай – член УЛТ Північної Америки (Нью-Йоркське відділення), кількох американських медичних товариств, Українського інституту Америки. Щедрий жертводавець на церковні та громадські цілі. Від 1991 року перебував на пенсії. Ірена і Степан-Мирон Ничаї виховали двох дітей [5]. Їх син Степан-Юрій – відомий в США лікар-дерматолог (1961 р.н.). Є членом багатьох медичних товариств, Асоціації науково-дослідної дерматології. Має відзнаку Асоціації визначних лікарів США [5, 6].

Інакше склалася доля доньки Стефана та Євгенії Ничаїв – студентки-фармацевтки ЛДМІ Марії-Ірени.

Вона початкову школу закінчила в с. Сілець Белзький Сокальського повіту (нині с. Сілець Сокальського району на Львівщині). У Сокальській гімназії навчалася в 1933–1938 роках (3–8 класи).

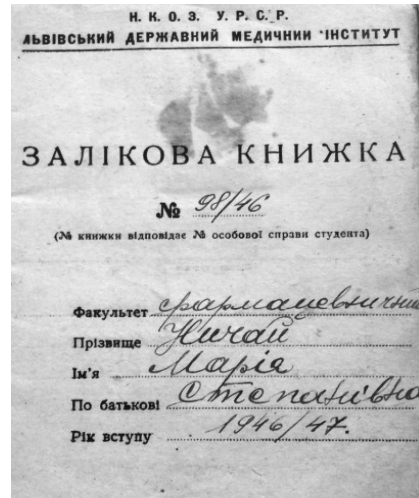

Марія-Ірена Ничай (у 2-му ряді зверху 3-тя зліва)
серед гімназистів (м. Сокаль, березень 1934 року)

Іспити зрілості (матуру) складала в 1938 році, після чого студіювала педагогіку в м. Лодзь (1938–1939). У 1940–1942 роках працювала продавцем у м. Томашів Любельський, згодом до серпня 1946 року – продавцем, секретаркою, бухгалтером у м. Сокалі. Після примусового переселення родини Ничаїв на територію УРСР, в 1946 році Марія почала навчання на фармацевтичному факультеті Львівського державного медичного інституту.

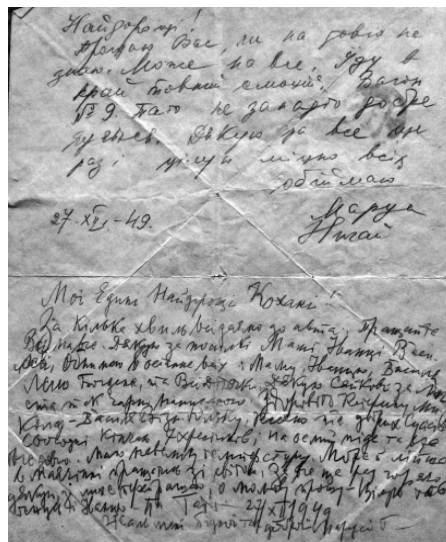

Марія-Ірена у повоєнні студентські роки

Залікова книжка Марії Ничай (1946)

За постановою Спеціальної наради (ОСО) при МДБ від 14 грудня 1949 року, отця Стефана Ничая та його доньку Марію-Ірену «как пособника участникам банд ОУН» заслано на спецпоселення під нагляд органів МВС із конфіскацією майна. Отця Стефана звинувачено в тому, що «...в період існування колишньої Польської держави був активним учасником т. зв. «Просвіти» і членом української буржуазно-націоналістичної партії УНДО. В період німецької окупації, будучи греко-католицьким священником у Сокалі, систематично проводив націоналістичну агітацію і виступав з проповідями, спрямованими проти радянської влади. Син Ничай Степан Степанович в 1943 році добровільно вступив у сформовану українсько-німецькими націоналістами дивізію «СС Галичина», а другий син Микола Степанович, після звільнення Західних областей України від німецьких окупантів в 1944 році вступив у банду ОУН. В момент прогнання німців Ничай С. С. втік з ними, а згодом повернувся у м. Львів, де встано-

Лист із пересильної тюрми о. Стефана і Марії Ничай до родини (1949)

вив зв'язки з учасниками підпілля ОУН – Дишкант Марією, Семенюк Анною, Петришин Василем, Охримович Лідією, тепер заарештованими, яким надавав свою хату для переховування від переслідування органами радянської влади. Квартира Ничая також використовувалась як пункт зв'язку і місце для переховування кур'єрів ОУН, прибулих із-за кордону до голови оунівського підпілля на території Західних областей України Романа Шухевича, відомого під прізвиськом «Тур», та інших».

За свідченнями отця М. Пристая, який перебував разом із Стефаном Ничаем у пересильній тюрмі, а згодом в одному поїзді їхали на спецпоселення, о. Стефан помер в дорозі на спецпоселення у вагоні поїзда в околиці м. Дубно Рівненської області. Зранку 30 грудня 1949 року тіло о. Стефана Ничая забрали охоронці у м. Фастові Київської області. Місце його поховання невідоме [3].

Донька Марія-Ірена з 21 січня до квітня 1950 року перебувала в селищі Бада Хілоцького району Читинської області (РФ), згодом – у м. Чита ([3], [7], с. 167).

На засланні у Читинській області. Марія-Ірена стоїть у центрі (1950-ті роки)

Звільнена 10 квітня 1958 року на підставі ухвали Судової комісії у кримінальних справах Верховного Суду УРСР від 15 березня 1958 року без повернення конфіскованого майна. Її з батьком реабілітували у 2000 році.

У 1958 році повернулася на Львівщину в с. Суходоли Бібрського району. Була одружена (1957) з учителем Йосипом Бараном, який був репресований (1947–1953) формально за невиконання продподатку.

Марія-Ірена завершила здобувати вищу фармацевтичну освіту у Львівському державному медичному інституті у 1965 році (заочна форма навчання, через 19 років!) [1]. Працювала (1964–1980) провізором в аптеці у м. Ходорові Жидачівського району Львівської області. Після виходу на пенсію мешкала у м. Радехові (батьківщина її чоловіка Йосипа). Разом виховали доньку Орису, яка народилася 18 березня 1958 року в м. Чита (РФ). Марія-Ірена померла в м. Радехові 30 вересня 1992 року, а чоловік Йосип відійшов у вічність 16 лютого 2003 року. Місце їх вічного спочинку – цвинтар у с. Сушно на Радехівщині.

Народна школа у м. Радехові. Учитель Йосип Баран сидить крайній зліва

Орися Баран-Цісарик

Орися Цісарик: хочу ще раз в пам'яті перегорнути важкі сторінки з життя моїх незабутніх Батьків...([8], с. 286–302).

«Моя Мама, Марія Ничай народилася 1 квітня 1917 року родині о. Стефана і Євгенії Ничайв. Дитинство пройшло у с. Сілець біля Белза. Невдовзі родина переїхала до Сокаля, а о. Ничай став отцем-деканом і парохом церкви Свв. Петра і Павла. Мама закінчила Сокальську гімназію, вибухнула війна, припинилось спокійне життя, припинились і студії.

Після війни Мама вступила на навчання до Львівського медінституту на фармацевтичний факультет. Прийшлося важко і багато вчитися, бо гімназія мала гуманітарне спрямування, а на фармації – багато хімії. Але навчалась успішно, а у заліковій книжці були лише добрі оцінки.

Отець Ничай втратив Сокальську парохію, не перейшовши у православну віру у радянській Україні. Разом з батьками Мама мешкала у Львові у своєї старшої сестри Івонни Міліянчук, чоловік якої – Василь Міліянчук був професором фізики у Львівському державному університеті імені І. Франка.

Часи були неспокійні, у 1949 році було вбито Ярослава Галана, що викликало хвилю переслідувань. Під репресії попали понад 20 тисяч людей. Насамперед студенти і греко-католицькі священники, які не прийняли псевдособору і не перейшли у православну віру. Репресії не оминули й родину Ничайв – вивезення у Сибір о. Степана з дружиною Євгенією. Багато старань довелось докласти, щоб замість Євгенії Ничай, яка була поважного віку і хворою, у списках значилась їх дочка Марія Ничай – студентка 4-го курсу фармації. Але старання і зв'язки вирішили долю. І ось у кінці листопада о. Ничай з дочкою Марією попали у пересильний пункт на вулиці Пелтевній (нині проспект В. Чорновола, музей «Територія терору») у Львові, де близько місяця у важких умовах довелось їм чекати на свій товарний поїзд, що мав відвезти їх у далекий Сибір.

27 грудня, на день народження о. Ничая, пізно ввечері їх грубо запаковано в товарняк, і «состав» рушив. Стефан Ничай доїхав лише до Дубна (Рівненщина) і відійшов у кращій світ. Його вивантажили у Фастові на Київщині, а місце поховання так і не вдалося знайти. У цьому «составі» їхало багато священників, похорон отця Ничая відправили під стукіт коліс згідно з усіма канонами. А Мама ще 40 днів, уже сама, їхала на схід. Дорога була драматично важкою, без достатньої кількості їжі й води, у холоді, у бруді, у тісноті і під акомпанемент тужливої невідомості та дитячого плачу.

Приїхали в Гонготу (Забайкалля), поселили їх у лісі в бараках, і довелось заробляти на хліб рубанням лісу на сибірському морозі. Важка робота в куфайках і валянках, у холоді по 10 годин на день, вечори у тісному бараку, але листи Марії Ничай додому наповнені спокоєм і умиротворенням. Напевно, не так легко вони давались, але шляхетність природи перемагала:

«...Найдорожчі, найближчі, а такі далекі. Врешті я вже на місці і щиро кажу, ми попали в надзвичайно чудове місце. Гірська околиця, гори зарослі соснами, смереками, березами. Недалеко пливе річка, замерзла; однак ми користуємося водою з ополонки. Знаходимося наразі в лісоучастку, де стоїть кілька бараків простих, теплих.... Передовсім, так чудово, морозу не відчувається зовсім, бо повітря сухе. Сонце вдень гріє, навіть чула я вже спів пташок. Літо починається тут 15.IV. – і буває гаряче, але гарне, зі зеленню і ягодами. Ну і що ж, як прийдеться 2–3 місяці попрацювати в лісі? Заправка така не пошкодить, потім розприділять кожному по спеціальності...».

І так пройшло довгих дев'ять років. Спочатку в лісі на рубанні лісу, потім в Читі, на різних роботах – серед різних людей, привітних, і таких, що ненавиділи «націоналістів-фашистів». Рятували листи – додому, до рідних, до Львова і з дому, від рідних...Їх так багато, вони такі теплі... Можна за ними вивчати історію не тільки людей і цілих родин та родів, але й країни (якої?) в тих роках.

У 1956 році Мамі дозволили поїхати у відпустку до Львова до родини. І ця відпустка стала переломною в її долі. Мама познайомилась випадково з недавно звільненим із воркутинських таборів Йосипом Бараном. А звели їх справи в обласному архіві, де довелось віднаходити документи. Двоє людей, які пережили не одну складну хвилину (чи роки?!), сподобались один одному, симпатія переросла у щось більше. Час був спресований, Мамі треба було повертатись у своє забайкальське заслання, уже одруженою, але сама. Тато завершив навчальний рік і поїхав за Мамою – на Сибір.

Йосип Баран – своя історія і доля. 1909 року народження, син Марії і Семена Баранів – заможних селян із Радехівщини, а саме с. Сушна. Закінчив учительський семінар, першу працю одержав недалеко Вільна, бо українці мали проблеми з отриманням посади у Польщі. Перед війною працював вчителем у Народній школі в Радехові. Після війни учителював у рідному селі Сушно, де й зазнав арешту в 1947 році й вироку – 15 років воркутинських таборів. Холодне літо 1953 року після смерті Сталіна стало щасливим, Тато був звільнений, але не відновлений у правах. З великими труднощами здобув учительську посаду в с. Суходоли біля Бібрки на Львівщині, де викладав біологію і хімію.

І ось у 1956 році зустріч з Мамою, яка переросла у шлюб на початку 1957 році, змусила Тата переїхати до Чити – знову в морози. А у 1958 році в березні у них народилась дочка (я), і лише після цього родина отримала дозвіл повернутись в Україну. Подорож з двомісячною дитиною і двома «чемоданами» тривала дев'ять днів, після чого знову пошуки роботи, житла, організації побуту. Роботу Тато відновив у с. Суходоли, куди перевіз родину до сільської хати, яку винаймали.

У 1961 році Мамі з великими труднощами вдалось відновитись у Львівському медінституті (на заочному факультеті), повернутись до підручників і успішно закінчити фармацію у 1965 році. На останніх курсах треба було працювати за фахом, така робота знайшлась у Глинянах в аптеці, родина роз'єдналась: Мама зі мною – у Глинянах, а Тато залишався в Суходолах.

У 1965 році Маму після закінчення медінституту скерували на роботу в м. Ходорів, на посаду провізора аптеки. Тепер родина могла бути разом, спочатку в мешканні, яке винаймали, і з картонною пачкою замість шафи. Тато працював учителем у с. Городище біля Ходорова, куди щодня треба було доїжджати.

Поступово життя входило у буденні рейки. Правда, час від часу викликали до Жидачева у відділ КДБ на «профілактичні розмови». У Ходорові батьки мешкали до 1980 року, а після виходу на пенсію перебралась на батьківщину Тата – до Радехова.

Мама була надзвичайно люблячою і Мамою, і Бабусею, її відхід у 1992 році осиротив дочку. Він осиротив багатьох людей, бо стільки тепла вона віддавала своїм рідним і знайомим, що воно до сьогодні пам'ятається і зігріває всіх, з ким переплело життя. Тато своєю любов'ю намагався компенсувати мій смуток і зігріти свою самотність ще десять років. Відійшов у вічність у 2003 році.

Поховані Мама і Тато у с. Сушно на старому сільському цвинтарі, де донедавна їх спокій сторожували старезні дерева, але й ті відійшли у вічність.

Вічна пам'ять про світлих, відважних і сильних духом людей!».

Література

1. За роками роки... До 160-річчя фармацевтичного факультету ЛНМУ імені Данила Галицького : 1853–2013 / [Б. С. Зіменковський, Т. Г. Калинюк, Р. Б. Лесик та ін.]. Львів : Ліга-Прес, 2013. С. 173.
2. Криса Л. Личаківський некрополь : путівник / Любомир Криса, Роман Фіголь. Львів, 2006. С. 153.
3. Прах Б. Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини / Богдан Прах. Львів : Вид-во Українського католицького університету, 2015. Т. 1 : Біографічні нариси (1939–1989). С. 309–311.
4. Прах Б. Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини / Богдан Прах. Львів : Вид-во Українського католицького університету, 2015. Т. 2 : Документи і матеріали (1939–1950). С. 82–83, 538.
5. Пундій П. Українські лікарі : біобібліографічний довідник / Павло Пундій. Кн. 2 : Лікарі діаспори та їх діяльність для рідного краю / гол. ред. Ярослав Ганіткевич. Львів–Чикаго : НТШ у Львові, УАТ Північної Америки, Світова федерація укр. лік. товариств, 1996. 448 с.
6. Созанська С. З. Українські лікарі-дерматовенерологи діаспори: минуле і сучасність / С. З. Созанська // Укр. журн. дерматології, венерології, косметології. 2011. № 3 (42). С. 115.
7. Сокальська гімназія. Пропам'ятна книга. Львів–Сокаль : НТШ у Львові, Львів. крайове товариство «Рідна школа», 2001. 504 с.
8. Яворська Лідія. Долі репресованих родин фармацевтів / Лідія Яворська. Ч. II. Київ : АртЕк, 2019. С. 286–302.

УДК 36(477) «1920/1923»

УКРАЇНСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ В ДОБУ ФОРМУВАННЯ СТАЛІНСЬКОГО РЕЖИМУ (1920-1923 РР.)

Віктор Шарпаний,

доктор історичних наук, професор кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Аналізується політико-ідеологічні мотиви політичних репресій проти української інтелігенції на початку 20-х років. Виселення за кордон і встановлення політичного нагляду за «старорежимною» інтелігенцією в 1920-1923 роках, поклато початок політичних репресій.

Ключові слова: депортації, радянська влада, «професорський пароплав», політичні репресії, український націоналізм.